

Кириленко Марина В'ячеславівна, студ., кафедра бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, обліково-фінансовий факультет, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051.

Кириленко Марина Вячеславовна, студ., кафедра бухгалтерського учета, аудита и налогообложения, учетно-финансовый факультет, Харьковский государственный университет питания и торговли. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051.

Kirilenko Marina, student, Department of Accounting, Audit and Taxation, Accounting and Finance Faculty, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkov, Ukraine, 61051.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Т.В. Бочулею.

Отримано 30.09.2017. ХДУХТ, Харків.

DOI: 10.5281/zenodo.1109035

УДК 657.2.016

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

О.О. Нестеренко

Визначено економічну суть поняття «інтегрована облікова політика», яке враховує основні завдання інтегрованої звітності. Обґрунтовано мету та завдання облікової політики відповідно до вимог інтегрованої звітності. Запропоновано методологічний підхід щодо виокремлення рівнів реалізації облікової політики для забезпечення єдності методології обліку та одержання звітної інформації й визначення суб'єктів її формування.

Ключові слова: інтегрована облікова політика, інтегрована звітність, мета та завдання облікової політики, рівні реалізації облікової політики.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕГРИРОВАННОЙ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ

О.А. Нестеренко

Определена экономическая сущность понятия «интегрированная учетная политика», которая учитывает основные задачи интегрированной

отчетности. Обоснованы цели и задачи учетной политики в соответствии с требованиями интегрированной отчетности. Предложен методологический подход к определению уровней реализации учетной политики для обеспечения единства методологии учета и получения отчетной информации и определения субъектов ее формирования.

Ключевые слова: интегрированная учетная политика, интегрированная отчетность, цели и задачи учетной политики, уровни реализации учетной политики.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF INTEGRATED ACCOUNTING POLICY FORMATION

O. Nesterenko

The purpose of this article is to investigate and improve methodological aspects an integrated accounting policy for the disclosure of holistic, strategic, essential, adaptive and relevant actual in different time dimensions accounting information in the integrated reports. It is proved that integrated reporting as a new tool for disclosing information on the prospects and consequences of business entities activities requires improvement of the accounting process by developing or supplementing accounting policy. The main unresolved methodological problems of the integrated accounting policy formation include theoretical definition of the essence of the integrated accounting policy concept, and justification of the purpose, objectives and levels of its implementation. Terminological analysis of the "accounting policy" concept let propose to define of an integrated accounting policy as an aggregate of all related accounting principles, rules, methods, procedures and processes of the integrated reporting, which are co-initiated and carried out by making professional judgment in order to increase socio-economic safety and level of competitiveness of business entities, activate business space-ecological consciousness, improve living standards and ensure compliance with state-guaranteed social standards. The purpose of the integrated accounting policy is defined as a disclosure in the integrated reports of the most reasonable and reliable financial and non-financial information concerning current and strategic activities of the entity. The objectives of the integrated accounting policy are divided into methodological, organizational, methodological and technological groups. V levels of the integrated accounting policy implementation are determined: Level I – International Integrated Accounting Policy; Level II – Intergovernmental Integrated Accounting Policy; III level – State Integrated Accounting Policy; IV level – Joint Business Integrated Accounting Policy; V level – Integrated Accounting Policy of the enterprise. The subjects of the integrated accounting policy are determined for each level. Developed Methodological aspects of the integrated accounting policy will allow adapting the peculiarities of its formation to the requirements of integrated reporting, and specify them as a certain methodology and techniques of the integrated accounting process in practice.

Keywords: integrated accounting policy, integrated reporting, purpose and objectives of accounting policy, levels of the accounting policies implementation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтегрована звітність як новий інструмент розкриття інформації про наслідки та перспективи діяльності суб'єктів господарювання потребує вдосконаленого підходу до налагодження облікового процесу. Першочерговим завданням для підприємств, що формують інтегровану звітність або планують упровадити такий елемент звітування в практичну діяльність, є розробка чи доповнення діючої облікової політики, яка є інформаційною базою системи управління та основою для ведення бухгалтерського обліку, що забезпечить налагоджений механізм передачі, групування та реєстрації господарських операцій із метою складання повного, достовірного та зрозумілого інтегрованого звіту. Саме правильно сформована облікова політика дозволить скоординувати інформаційні потоки в системі інтегрованої звітності та забезпечить задоволення інформаційних потреб у ієрархічній структурі користувачів звітних даних.

Ураховуючи динамічність розвитку ринкових відносин методологічні проблеми облікової політики для формування інтегрованої звітності пов'язані з необхідністю постійної адаптації облікового процесу до змін конкурентного середовища. Під методологічними проблемами слід розуміти засновані на принципах облікової науки невіршені завдання, які належать до сфери методології, або ж розробку й обґрунтування такої системи методів і порядку їх застосування, яка забезпечила б досягнення поставленої мети та максимальну достовірність, отриманих із їх допомогою результатів для розкриття інформації про них у інтегрованому звіті.

До невіршених методологічних проблем облікової політики доцільно віднести:

- теоретичне визначення суті поняття «облікова політика», яке враховуватиме основне її призначення як інструмента налагодження облікової системи на виконання завдань інтегрованої звітності;

- обґрунтування мети та завдань облікової політики відповідно до вимог інтегрованої звітності;

- обґрунтування рівнів реалізації облікової політики для забезпечення єдності методології обліку та одержання звітної інформації й визначення суб'єктів її формування.

Дослідження та вдосконалення методологічних аспектів облікової політики дозволить адаптувати особливості її формування до вимог інтегрованої звітності, а на практиці конкретизувати їх до певної методики (порядку використання методів) і техніки дій (прийомів) у інтегрованому обліковому процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «облікова політика» увійшло в сучасну науку та практику вітчизняного

бухгалтерського обліку з прийняттям Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» й пакета національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, у яких облікова політика визначається як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1; 2]. Відповідно до нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, облікова політика перш за все спрямована на обробку та впорядкування облікових даних за допомогою загальноприйнятих принципів, методів та процедур з метою формування звітності.

У сучасних умовах поняття «облікова політика» та її елементи досліджено у великій кількості наукових робіт як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, зокрема: Л. Алборова, В. Астахова, Т. Барановської, І. Білоусова, Ф. Бутинця, П. Житного, Н. Кондракова, М. Кутера, Н. Малюги, Л. Ловінської, С. Ніколаєвої, О. Петрука, В. Швеця, Л. Шнейдмана та ін. Окремі елементи облікової політики з метою формування інтегрованої звітності розглянуто в працях П. Атамаса, О. Атамаса, К. Безверхого, І. Дземішкевича, І. Колос. Ураховуючи результати вчених та не применшуючи ролі здійснених напрацювань, варто зазначити, що до цього часу відсутні комплексні дослідження визначення методологічних аспектів облікової політики з метою налагодження процесу формування інтегрованої звітності, поліфункціональна спрямованість якої потребує більшого ступеня деталізації інформації в розрізі економічних, соціальних та екологічних показників. Тому необхідно розширити та адаптувати методологічні аспекти облікової політики, які дозволять налагодити чіткий механізм збирання та обробки облікових даних для формування інформативних показників інтегрованої звітності.

Метою статті є дослідження та вдосконалення методологічних аспектів формування інтегрованої облікової політики для розкриття в інтегрованому звіті цілісної, стратегічної, суттєвої, адаптивної та актуальної до різних часових вимірів обліково-звітної інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облікова політика впливає на економіко-соціально-екологічні результати господарювання через способи ведення обліку та алгоритми формування як фінансових, так і нефінансових показників інтегрованої звітності, які необхідно розкривати в розрізі її складових. Тому під час розробки облікової політики суб'єкт господарювання повинен прагнути до досягнення оптимальних – із точки зору стратегії розвитку підприємства – кінцевих результатів фінансово-господарської діяльності для розкриття їх у інтегрованому звіті.

На думку В.А. Ядова, актуальним питанням для методології науки є систематизація основних понять, «інтерпретація понять в

певних термінах означає пошук емпіричних ознак, що пояснюють їх значення в деякому істотному для нашого завдання відношенні, а суттєве відношення, в свою чергу, буде визначатися проблемою та предметом дослідження» [3, с. 50]. У сучасних умовах змісту поняття «облікова політика» розкрито в багатьох наукових працях, аналіз яких дозволив виявити неоднорідність трактування цього терміна різними науковцями.

Т.В. Барановською облікова політика інтерпретується як певний порядок дій, спрямованих на збирання, обробку та надання необхідної інформації відповідним користувачам для реалізації власних інтересів у сфері бухгалтерського обліку [4, с. 18]. При цьому автор не конкретизує для реалізації чийх інтересів формується облікова політика: користувачів облікової інформації чи осіб, які її формують і реалізують її положення.

Т. Кучеренко визначає облікову політику як домовленості й практику, що проявляються в сукупності принципів, методів і процедур, які використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності з метою її гармонізації та створення єдиних підходів до визначення, визнання й оцінки окремих її елементів [5]. Досить доречним є введення терміна «домовленості» для визначення облікової політики, оскільки, перш ніж оформити її у вигляді розпорядчого документа, доцільно обговорити суттєві умови, за яких обробка інформаційних масивів буде здійснюватися без відхилень від прийнятих принципів, методів і процедур між співробітниками, відповідальними за ведення обліку та групування показників для інтегрованої звітності.

І.О. Дземішкевич методику формування інтегрованої звітності в обліковій політиці підприємства пропонує реалізувати за допомогою додаткового наказу про методику формування інтегрованої звітності на підприємстві, який варто розробляти та затверджувати разом із наказом про облікову політику або ж у момент, коли підприємство вирішило складати інтегровану звітність [6, с. 37]. На нашу думку, такий підхід буде переобтяжувати роботу бухгалтерської служби та суперечити загальноприйнятим обліковим правилам, оскільки інтегрована звітність є не відокремленим процесом, а кінцевим продуктом облікового процесу, і основним завданням для підприємницьких структур, які формують чи планують формувати інтегровану звітність є навпаки імплементація її вимог у вже налагоджену систему бухгалтерського обліку завдяки обліковій політиці. На цьому наголошують і П.Й. Атамас та О.П. Атамас, які зазначають, що питання методики складання та подання інтегрованої звітності повинні стати складовою частиною облікової політики підприємства, обов'язковою для виконання всіма посадовими особами [7, с. 81].

Інші науковці пов'язують визначення облікової політики з нормативним регулюванням системи бухгалтерського обліку і зазначають, що лише в правових межах можна обрати принципи, методи та процедури обліку й звітності після погодження з Міністерством фінансів [8]. Для формування інтегрованої звітності такий підхід є досить складним. Застосування облікової політики визначається принаймні двома моментами: коли законодавством передбачено декілька альтернативних варіантів та, коли законодавча регламентація не розроблена і підприємство самостійно розробляє способи ведення обліку. Специфічні складові інтегрованого звіту не мають затверджених процедур бухгалтерського обліку, тому необхідно самостійно їх розробляти на підприємстві та наводити інформацію про особливості облікової обробки даних у обліковій політиці. Більш пристосоване до вимог інтегрованої звітності визначення облікової політики подає Т. Попітіч, яка трактує її як закріплені в нормативних актах допустимі та дозволені законодавством організаційні, методологічні підходи, правила, методики, присвячені організації та функціонуванню інформаційного простору суб'єктів господарювання [9]. Іншими словами, облікова політика – це збір правил організації і ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, закріпленій у його внутрішньому регламенті. Таким чином, якщо певні правила та процедури не суперечать законодавству, але нормативно не закріплені, проте необхідні для формування інтегрованої звітності, вони мають наводитися в обліковій політиці. За таких умов укладач облікової політики повинен спиратися на професійне судження бухгалтерів, що передбачено Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, а саме МСБО 8 п. 10, у якому зазначено, що в разі відсутності стандарту або тлумачення, які конкретно застосовуються до операції, іншої події або умови, управлінський персонал має використовувати судження під час розробки та застосування облікової політики, що приводить до інформації, яка є доречною для потреб користувачів із прийняття економічних рішень та достовірною.

Згідно з МСБО 8 п. 12 також потрібно враховувати «професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики тою мірою, якою вони не суперечать стандартам та тлумаченням» [10]. Із цього приводу Л.М. Васільєва доречно зазначає, що облікова політика підприємства має бути спрямована на розкриття творчих здібностей підприємців у підвищенні ефективності господарювання, упровадженні нових технологій для задоволення власних потреб і виконання зобов'язань перед державою [11, с. 323].

I.V. Колос трактує облікову політику як зведення нормативно встановлених принципів, правил, методів і процедур ведення обліку з метою формування інтегрованої звітності суб'єкта господарювання для задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів [12]. Визначення автора спрямоване на формування інтегрованої звітності, проте не враховує того, що нормативне регулювання не визначає притаманних інтегрованій звітності специфічних методів обробки облікової інформації в частині оцінювання природного та соціально-репутаційного капіталів, формування прогностичних показників, розкриття інформації про стратегічні аспекти діяльності та існуючі ризики, наведення яких у інтегрованій звітності є результатом застосування професійного судження. Разом із тим спеціалісти облікових служб можуть не мати достатніх компетенцій і вихідних даних для оцінювання вищенаведених елементів інтегрованого звіту. За таких умов обґрунтованим є твердження Б. Гейтса, що на обліково-звітну систему має працювати весь колектив організації [13]. Необхідним чинником формування інтегрованої звітності є спільна праця кількох людей або організацій, що мають спільні інтереси та працюють для досягнення єдиної мети, що вимагає введення колаборації до суттєвих характеристик інтегрованої облікової політики. Термін «колаборація» (від фр. *collaboration* – «співробітництво») означає спільну діяльність кількох суб'єктів у будь-якій сфері. При колаборації між спеціалістами різних галузей відбувається обмін професійними знаннями, навчання та досягнення згоди.

Ураховуючи викладене, запропоновано авторське визначення інтегрованої облікової політики як сукупності всіх пов'язаних облікових принципів, правил, методів, процедур і процесів формування інтегрованої звітності, які колаборативно ініціюються та виконуються шляхом винесення професійного судження з метою підвищення соціально-економічної безпеки та рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, активізації просторово-екологічної свідомості бізнесу, підвищення рівня життя населення та забезпечення дотримання гарантованих державою соціальних стандартів.

Обов'язковою умовою ефективного формування інтегрованої облікової політики є мета, для реалізації якої вона буде здійснюватися. Наукова спільнота метою облікової політики вважає врегулювання правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [14]; забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідним для всіх користувачів фінансової звітності з метою

прийняття відповідних рішень [15]; удосконалення якості фінансової звітності через підвищення доречності, надійності та порівняння фінансової звітності у часі та з фінансовою звітністю інших підприємств [16]; вибір найкращих методів і процедур ведення бухгалтерського обліку, що сприятимуть достовірному відображенню фінансового стану та результатів діяльності підприємства й підвищенню якості обліково-аналітичного інформаційного забезпечення [17]. Тобто мету облікової політики, по-перше, пов'язують із розкриттям адекватної інформації у фінансовій звітності, по-друге, із задоволенням інформаційних потреб зацікавлених користувачів.

Вважаємо, що метою інтегрованої облікової політики є забезпечення розкриття максимально обґрунтованої й достовірної фінансової та нефінансової інформації про поточну та стратегічну діяльність суб'єкта господарювання в інтегрованій звітності шляхом вибору загальноприйнятих чи розробки відповідних обліково-аналітичних методів і процедур для ефективного регулювання цієї діяльності в інтересах бізнесу та зацікавлених осіб, що досягається шляхом постановки та вирішення певних завдань, які наведені на рис. 1.

Для забезпечення єдності методології обліку та налагодження процесу збирання звітної інформації потребують обґрунтування рівні реалізації інтегрованої облікової політики й визначення суб'єктів її формування, від яких залежать зміст окремих елементів та методи, що використовуються під час формування інтегрованої звітності. Разом з тим серед науковців немає єдності у визначенні цих питань. Так Г.М. Давидов пропонує виокремлювати три рівні реалізації облікової політики: державний, проміжний (галузевий, відомчий) та локальний (підприємства) [18]. Такий підхід не враховує потреб інтегрованої звітності, оскільки основні нормативні документи, яких необхідно дотримуватися під час її складання, є міжнародними і саме ними керуються суб'єкти господарювання під час формування показників інтегрованого звіту та мають їх урахувати під час реалізації облікової політики.

Більш детально це питання дослідила В.А. Кулик, яка пропонує п'ять рівнів застосування облікової політики, а саме: міжнародний, міждержавний, державний, галузевий та підприємства, які більш змістовно розкривають методологічне забезпечення впровадження сучасної технології збирання, обробки обліково-економічної інформації для вимог інтегрованої звітності. Щодо інтегрованої звітності, на нашу думку, недоречним є виділення галузевого рівня реалізації облікової політики, оскільки немає жодного нормативно-

правового акта, який би визначав особливості формування облікової політики в різних галузях. І, як трактує сам автор, «галузева облікова політика – це розробка на основі загальноприйнятих принципів та правил функціонування фінансового обліку в межах країни методичних рекомендацій (вказівок, інструкцій) щодо формування облікової політики підприємств конкретної галузі» [19, с. 14]. Є окремі накази різних міністерств і відомств, які регламентують правила погодження наказу про облікову політику (наприклад, промислових та аграрних), але вони базуються на загальноприйнятих на державному рівні правилах формування облікової політики, які визначені законами, положеннями, методичними рекомендаціями з обліку основних засобів, нематеріальних активів, виробничих запасів та інших об'єктів, а також методичними рекомендаціями щодо облікової політики, які затверджуються Міністерством фінансів України та належать до державного рівня реалізації облікової політики.

Рис. 1. Завдання інтегрованої облікової політики

Крім того, дослідження звітності сталого розвитку вітчизняних підприємств показало, що цей новий інструмент звітування в практичну діяльність упроваджують зазвичай не окремі відособлені організації, а групи та об'єднання підприємств різних галузей, створення яких є об'єктивною практикою сучасної глобалізованої та трансформаційної економіки. Як приклад можна навести інтегрований звіт групи «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ), яка веде свою діяльність у 7 країнах (Україні, Великобританії, Італії, Болгарії, США, Росії та Швейцарії). СКМ – найбільша в Україні багатогалузева група, що об'єднує 14 напрямів бізнесу: телекомунікаційний, енергетичний, фінансовий, машинобудування, автозаправки, транспортний, сільське господарство, гірничо-металургійний, медіа, нерухомість, роздрібну торгівлю, виробництво глини, футбол, фармацевтичний. До підприємств об'єднаного бізнесу на вітчизняному ринку також належать корпорація «Оболонь», група компаній «Фокстрот», група «Метінвест», ДТЕК, ВіДі Груп та інші, на зарубіжному – група компаній ASE, компанія Coca-cola, AT & T, які також мають практичний досвід складання звітності сталого розвитку.

Серед основних організаційно-правових форм об'єднаного бізнесу, що утворені як господарські об'єднання, є асоціації, корпорації, консорціуми, концерни (стаття 120 Господарського кодексу України) та холдинги (стаття 126 Господарського кодексу України), а також групи асоційованих підприємств (стаття 126 Господарського кодексу України), що не створюють спільну юридичну особу, а пов'язані між собою відносинами економічної та/або організаційної залежності у формі участі в статутному капіталі та/або управлінні [20, с. 53]. Для цих сучасних підприємницьких утворень під час формування інтегрованої звітності пропонуємо виділяти такий рівень реалізації інтегрованої облікової політики, як рівень об'єднаного бізнесу (рис. 2).

На рівні об'єднаного бізнесу учасники бізнес-утворення та відповідальні особи за збирання та обробку інформації для інтегрованої звітності повинні погодити розрізи економіко-еколого-соціальних показників, методик збирання інформації, розрахунку основних показників, відповідність стандартам сталого розвитку, методи оцінювання капіталів, тобто ті елементи облікової політики, які необхідні для формування статей інтегрованого звіту групи підприємств. На цьому рівні слід також визначити відповідальних виконавців за збирання інформації від кожного учасника об'єднаного бізнесу, зведення її в одну базу даних, формування, верифікацію та оприлюднення інтегрованої звітності.

Якщо компанія входить до складу об'єднаного бізнесу, то процес інтегрованої звітності необхідно починати відповідно до індикаторів, за якими звітує головна компанія і які повинні затверджуватися в обліковій політиці. Якщо новостворене підприємство стає учасником об'єднання, яке давно вже формує інтегровану звітність, то доцільно під час налагодження облікового процесу, перш за все, узяти за основу інтегровану облікову політику, що реалізується на рівні об'єднаного (консолідованого) бізнесу.

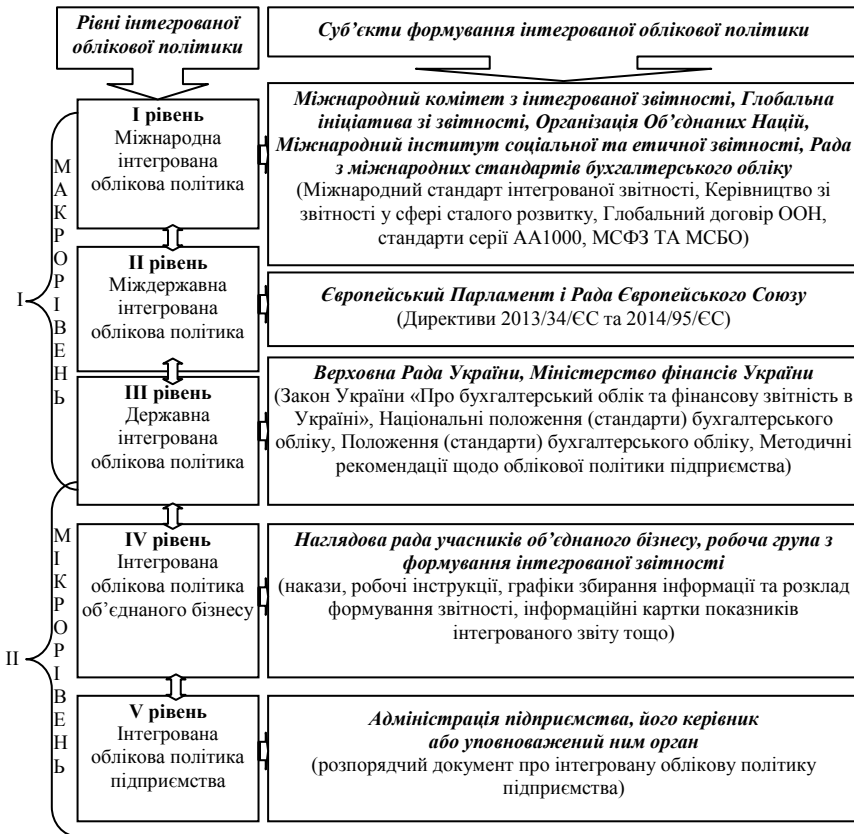

Рис. 2. Рівні реалізації та суб'єкти формування інтегрованої облікової політики

Процес вибору показників для розкриття в інтегрованому звіті, пояснення співробітникам, навчання та збору даних може зайняти близько 2-х років [21]. Тому доцільним є застосування бенчмаркінгу,

який допускає використання методів формування обліково-інформаційного забезпечення управління, які в результаті порівняння зі звітними практиками, що застосовуються іншими сферами підприємницької діяльності або в діяльності конкурентів, дозволять виявити слабкі сторони звітного процесу у своїй організації. Щодо впровадження інтегрованого звітування бенчмаркінг – це процес визначення, розуміння та адаптації наявних прикладів ефективного функціонування компанії з метою покращення власної роботи, який в рівній мірі включає в себе два субпроцеси: оцінювання та зіставлення. Засоби бенчмаркінгу, крім того, забезпечать порівняльний аналіз на основі еталонних показників учасників об'єднаного бізнесу та дозволять узяти на озброєння передовий досвід підприємств-членів групи.

Погодження елементів інтегрованої облікової політики на рівні об'єднаного (консолідованого) бізнесу сприятиме інтенсифікації обміну інформацією, дозволить реалізувати в повному обсязі мультиспрямованість облікових процедур неоднорідних елементів групи в рамках координації та інтеграції спільних дій, максимально використовувати можливості внутрішньої стандартизації облікових процедур і механізмів для розкриття в інтегрованому звіті цілісної, стратегічної, суттєвої, адаптивної та актуальної до різних часових вимірів обліково-звітної інформації.

Висновки. Проведений термінологічний аналіз поняття «облікова політика» та авторське визначення інтегрованої облікової політики дозволять удосконалити понятійно-категоріальний апарат інтегрованої звітності. Розроблені методологічні аспекти формування інтегрованої облікової політики розкривають концептуальні засади організації та ведення бухгалтерського обліку з метою складання інтегрованої звітності, націлюють побудову облікової системи із системи, яка оцінює господарську діяльність у ретроспективі, на систему, яка формує інформаційну базу на перспективу. Перспективами подальших досліджень є вдосконалення інтегрованої облікової політики для цілей складання інтегрованої звітності в інформаційній системі підприємства.

Список джерел інформації / References

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність [Електронний ресурс] : Закон України [прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999 р., № 996]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

On Accounting and Financial Reporting: The Law of Ukraine [“Pro bukhhalters'kyu oblik ta finansovu zvitnist': Zakon Ukrainy”], available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [Чинне від 07.02.2013 № 73] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
- National Accounting Standard (Standard) 1 “General Requirements for Financial Statements” [“Natsional'ne polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 1 “Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti”], available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования / В. А. Ядов. – М. : Академкнига : Добросвет, 2003. – 596 с.
- Yadov, V. (2003), *Strategy of sociological research [Stratehiyya sotsyolohycheskoho yssledovannya]*, Academic book, Dobrosvet, Moscow, 596 p.
4. Барановська Т. В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові / Т. В. Барановська // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 3(25). – С. 18–26.
- Baranovskaya, T.V. (2003), “Accounting policy: levels, subjects, constituents” [“Oblikova polityka: rivni, sub"yekty, skladovi”], *Journal of ZHDTU. Economic Sciences*, No. 3 (25), pp. 18-26.
5. Кучеренко Т. Регламентування облікової політики фінансової звітності / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 24–34.
- Kucherenko, T. (2009), “Regulation of Accounting Policy of Financial Reporting” [“Rehlamentuvannya oblikovoyi polityky finansovoyi zvitnosti”], *Accounting and auditing*, No. 5, pp. 24–34.
6. Дземішкевич І. О. Особливості відображення методики формування інтегрованої звітності в обліковій політиці підприємства / І. О. Дземішкевич // Розвиток бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах трансформації системи управління : матеріали міжвузівського круглого столу (м. Черкаси, 22 квітня 2015 р.). – Черкаси : ЧІБС УБС НБУ, 2015. – С. 34–38.
- Dzemishkevich, I.O. (2015), “Features of the reflection methodology for the formation of integrated accounting in the accounting policy of the enterprise” *Rozvytok bukhhalters'koho obliku, analizu ta audytu v umovakh transformatsiyi systemy upravlinnya* [“Osoblyvosti vidobrazhennya metodyky formuvannya intehrovanoyi zvitnosti v oblikoviy politytsi pidpryyemstva”], CHIBS UBS NBU, Cherkasy, pp. 34-38.
7. Атамас П. Й. Інтегрована корпоративна звітність: проблеми впровадження / П. Й. Атамас, О. П. Атамас // Академічний огляд. – 2015. – № 1. – С. 78–85.
- Atamas, P.Y., Atamas, O.P., (2015), “Integrated corporate reporting: implementation issues” [“Intehrovana korporatyvna zvitnist': problemy vprovadzhennya”], *Academic review*, No. 1, pp. 78-85.
8. Ловінська Л. Г. Організація бухгалтерського обліку та фінансового контролю в сучасних умовах господарювання в Україні : монографія / Л. Г. Ловінська, І. Б. Стефанюк. – К. : НДФІ, 2006. – 237 с.
- Lovinskaya, L.G., Stefanjuk, I.B. (2006), *Organization of accounting and financial control in modern economic conditions in Ukraine [Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku ta finansovoho kontrolyu v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya v Ukraini]*, NDFI, Kyiv, 237 p.

9. Попітїч Т. Облікова політика: понятійний апарат і класифікація / Т. Попітїч // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. наук. журнал. – 2016. – Вип. 2. – С. 63–74.

Popitich, T. (2016), “Accounting policy: conceptual apparatus and classification” [“Oblikova polityka: ponyatyynyy aparat i klasyfikatsiya”], *Institute of Accounting, Control and Analysis in the Conditions of Globalization*, Vol. 2, pp. 63-74.

10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

International Accounting Standard 8 “Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors” [“Mizhnarodnyy standart bukhhaltens'koho obliku 8 «Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylyky”], available at: <http://www.minfin.gov.ua>.

11. Васільєва Л. М. Принципи формування облікової політики / Л. М. Васільєва, Н. В. Бондарчук, Г. Є. Павлова // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 322–324.

Vasileva, L.M., Bondarchuk, N.V., Pavlova, G.E. (2013), “Principles of formation of accounting policy” [“Pryntsypy formuvannya oblikovoyi polityky”], *Innovative economy*, No. 2, pp. 322-324.

12. Колос І. В. Облікова політика як елемент звітності підприємства / І. В. Колос // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку підприємств харчової промисловості : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16–17 квітня 2015 р.) – К. : НУХТ, 2015. – С. 12–14.

Kolos, I.V. (2015), “Accounting policy as an element of enterprise reporting” Aktual'ni problemy ekonomichnoho ta sotsial'noho rozvytku pidpryyemstv kharchovoyi promyslovosti [“Oblikova polityka yak element zvitnosti pidpryyemstva”], *NUKHT*, Kyiv, pp. 12-14.

13. Гейтс Б. Бизнес со скоростью мысли / Б. Гейтс. – М. : Эксмо, 2002. – 480 с.

Gates, B. (2002), *Business with the speed of thought [Byznes so skorost'yu mysly]*, Eksmo, Moscow, 480 p.

14. Черній М. Я. Формування облікової політики підприємств на основі організаційно-технологічних особливостей діяльності / М. Я. Черній // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 2 (23). – С. 381–388.

Cherniy, M.Ya. (2012), “Formation of accounting policy of enterprises on the basis of organizational and technological peculiarities of activity” [“Formuvannya oblikovoyi polityky pidpryyemstv na osnovi orhanizatsiynotekhnolohichnykh osoblyvostey diyal'nosti”], *Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis*, Vol. 2 (23), pp. 381-388.

15. Приходько І. П. Облікова політика сучасного підприємства: теоретичні аспекти формування / І. П. Приходько // Економіка та держава. – 2013. – № 5. – С. 73–76.

Prikhodko, I.P. (2013), “Accounting policy of a modern enterprise: theoretical aspects of formation” [“Oblikova polityka suchasnoho pidpryyemstva: teoretychni aspekty formuvannya”], *Economy and the state*, No. 5, pp. 73-76.

16. Харламова О. В. Фінансова звітність за міжнародними стандартами: методологія формування та практика імплементації в Україні : монографія / О. В. Харламова. – Х. : Лідер, 2015. – 372 с.

Kharlamova, O.V. (2015), *Financial reporting according to international standards: methodology of formation and implementation practice in Ukraine* [*Finansova zvitnist' za mizhnarodnymy standartamy: metodolohiya formuvannya ta praktyka implementatsiyi v Ukraini*], Leader, Kharkiv, 372 p.

17. Лучик Г. М. Облікова політика як інструмент формування обліково-аналітичної інформації в управлінні [Електронний ресурс] / Г. М. Лучик // Ефективна економіка. – 2015. – № 12. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4664>.

Luchik, G.M. (2015) “Accounting policy as a tool for the formation of accounting and analytical information in management” [“Oblikova polityka yak instrument formuvannya oblikovo-analitychnoyi informatsiyi v upravlinni”], *Efektivna ekonomika*, № 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4664>.

18. Давидова Г. М. Облікова політика / Г. М. Давидова. – К. : Знання, 2010. – 479 с.

Davydova, G.M. (2010), *Accounting policy* [*Oblikova polityka*], Knowledge, Kyiv, 479 p.

19. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія / В. А. Кулик. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 373 с.

Kulik, V.A. (2014), *Accounting policies of the enterprise: experience gained and development prospects* [*Oblikova polityka pidpryyemstva: nabutyi dosvid ta perspektyvu rozvytku*], PUET, Poltava, 373 p.

20. Криштопа І. І. Стратегічний облік об'єднаного бізнесу: методологія, моделювання, організація : монографія / І. І. Криштопа. – Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2016. – 463 с.

Kryshchtopa, I.I. (2016), *Strategic accounting of the merged business: methodology, modeling, organization* [*Stratehichnyy oblik ob'yednanoho biznesu: metodolohiya, modelyuvannya, orhanizatsiya*], Chernyavsky D.O., Kryviy Rih, 463 p.

21. КСВ сніданок «Звітність з КСВ: нова директива ЄС. Інтегрована звітність та GRI G4 рік потому» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://csr-ukraine.org/article/ксов-сніданок-звітність-з-ксов-нова-дир/>.

“CSR Breakfast “CSR Reporting: A New EU Directive. Integrated reporting and GRI G4 a year later”” [“KSV snidanok “Zvitnist' z KSV: nova dyrektyva YeS. Intehrovana zvitnist' ta GRI G4 rik potomu””], available at: <http://csr-ukraine.org/article/ксов-сніданок-звітність-з-ксов-нова-дир/>.

Нестеренко Оксана Олександрівна, канд. екон. наук, доц., докторант, кафедра фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Адреса: вул. Клочківська, 333, м. Харків, Україна, 61051. Тел.: (057)349-45-07; e-mail: akseniya72@gmail.com.

Нестеренко Оксана Александровна, канд. екон. наук, доц., докторант, кафедра фінансов, аналізу і страхування, Харківський державний університет харчання і торгівлі. Адрес: ул. Клочковская, 333, г. Харьков, Украина, 61051. Тел.: (057)349-45-07; e-mail: akseniya72@gmail.com.

Nesterenko Oksana, Candidate of Economics, Associate professor, Doctoral student, Department of Finance, Analysis and Insurance, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Address: Klochkivska str., 333, Kharkiv, Ukraine, 61051. Tel.: (057)349-45-07; e-mail: akseniya72@gmail.com.

Рекомендовано до публікації канд. екон. наук, доц. Т.О. Тарасовою, д-ром екон. наук, проф. А.С. Крутовою.

Отримано 30.09.2017. ХДУХТ, Харків.

DOI: 10.5281/zenodo.1109075

УДК 657.001.11:658.15

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Т.В. Бочуля, О.О. Кваша, І.С. Коробкіна, П.В. Ольхова

Вирішено важливе науково-практичне завдання щодо виявлення тенденцій розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління сучасним підприємством, розробки та презентації новітньої концепції модифікації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що визначає розвиток його фундаментальних положень, виходячи з упровадження технологічних та інтелектуальних нововведень у процесах оброблення, передання та зберігання інформації. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління описано через взаємний вплив технологічних нововведень та інтелектуальних рішень на процеси обробки, оброблення, передання інформації. Це здійснюється відповідно до умов і параметрів розвитку суб'єкта господарювання з декомпонуванням чинників впливу й розробкою необхідних заходів усунення дезінтеграції процесів оброблення інформації, підвищуючи таким чином ефективність обліково-аналітичної інформації під час формування та реалізації керівного впливу.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення управління, розвиток, модифікація, сучасне підприємство.